

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Таня Панайотова Градинарова**, доцент по граждански процес в ЮФ на УНСС на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление **3.6. Право (Гражданско процесуално право)**

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед № РЗЗ-2607/14.06.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за провеждане на конкурс за **доцент** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление **3.6. Право (Гражданско процесуално право)** за нуждите на Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

I. Данни за кандидата и материалите, представени за участие в конкурса.

1. В конкурса за заемане на академичната длъжност доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 33 от 17.04.2018 г. като единствен кандидат участва д-р Георги Веселинов Ганчев, заемащ длъжността главен асистент по гражданско процесуално право в катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ **от 2004 г.**

Професионалната биография на кандидата показва траен интерес към научните изследвания в областта на гражданския процес и потребителското право, задълбочени публикации и богат академичен опит.

Кандидатът е роден през 1970 г. в гр. Пловдив, магистър по право на Юридически факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ от 1996 г. През **2015 г.** защитава успешно докторантура на тема „**Субективно съединяване на искове**“ и придобива образователната и научна степен „доктор по право“ (граждански процес). От учебната 1996/1997 г. до момента е преподавател по гражданско процесуално право в Юридически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, като заема последователно академичните длъжности асистент, старши асистент (от учебната 2000/2001 г.), а от **2004 г.** – главен асистент. С преподавателската си дейност, изразяваща се основно в провеждането на семинарни занятия, подготовка и провеждане на семестриални изпити, изпълнява в пълен обем учебната натовареност от 360 учебни часа, включително има наднормена такава. От **2008 г.** до момента осъществява дейност като адвокат, вписан в Пловдивска адвокатска колегия, а **от февруари 2011 г.** е арбитър към Европейския арбитражен съд - секция

Австрия. От **януари 2013 г.** е независим експерт оценител към Европейската комисия. Научната биография на кандидата впечатлява с множеството специализации в престижни научни звена. В резултат на обучението си през 2005-2006 г. в университета в Санкт Гален, Швейцария придобива звание Executive Master of European and International Business Law (EMBL-HSG), специализира в Института по гражданско процесуално право към университета Paris Lodron в Залцбург, Австрия, през 2013 г. е участник в научна специализация в САЩ по програма „Обучение за професионалисти от сферата на правосъдието“. Автор е на **14 публикации**, от които една дисертация, един монографичен труд и 12 студии и статии. Две от публикациите му са на английски език.

2. Кандидатът гл. ас. д-р Георги Веселинов Ганчев участва в конкурса за доцент с монографичния труд **Искова защита на индивидуалния интерес на потребителите**. УИ “Паисий Хилендарски”, 2018, 232 стр., ISBN 978-619-202-350-8, както и четири статии: 1) Европейска процедура за искове с малък материален интерес при потребителските спорове, публикувана от издателство „Сиела-Норма“ през 2018 г. в сборника на издателство Сиела-Норма “Правото – традиции и перспективи”, с. 190 – 203; 2) Местната подсъдност по искове на потребителя, публикувана през 2015 г. в сборника "Актуални проблеми на частното право", издаден от УИ “Неофит Рилски”, с. 49-57; както и две статии на английски език, публикувани през 2010 г. и 2011 г. : 3) Arbitration and consumer’s disputes at the complicated crossroad. Roth/Geistlinger (eds), Yearbook on International Arbitration 2011, Vol. 2, NWV Vienna, p.107-117; ISBN: 978-3-7083-0824-1; 4) Current development in setting aside of an arbitral award in Bulgaria. Roth/Geistlinger (eds), Yearbook on International Arbitration 2010, Vol. 1, NWV Vienna, p. 243-254, ISBN: 978-3-7083-0715-2.

Всички публикации са по материята на гражданския процес. Последните две публикации са от период преди присъждането на кандидата на образователната и научна степен „доктор по право“, но обхващат въпроси, които не са свързани с темата на дисертацията. Монографичният труд и първите две статии са издадени след дисертацията и са посветени на проблеми, които не са част от докторантското съчинение.

II. Основното научно съчинение за участие в конкурса е монографичният труд „Искова защита на индивидуалния интерес на потребителите“.

1. Обща положителна оценка на труда.

1.1. Монографичният труд е с обем **от 232 страници**, който е постигнат в резултат на систематично проучване и критичен анализ на автора по изследваните

проблеми, посветени на особеностите в националната съдебна гражданскоправна защита на индивидуалния интерес на потребителите. В структурно отношение съдържа **предговор и три глави**, в заключителната част на последната от които кандидатът обобщава основните изводи от изследването и предложенията **de lege ferenda**. Монографията впечатлява с последователния и тематичен анализ на съдебната практика по дискутираните проблеми, както и практиката на Съда на ЕС, послужил за задълбочено обосноваване на авторовите предложения за усъвършенстване на законодателството относно съдопроизводствения ред за разглеждане на индивидуалните потребителски спорове.

Първата глава е с въвеждащ характер, поставя правната рамка на изследването и съдържа преглед на етапите в развитието на потребителската политика, актовете от правото на ЕС по предмета на монографията и инициативите на Европейската комисия, както и поглед върху основните тези от ключови решения на Съда на ЕС (с.13-25). Направен е критичен анализ на развитието на националните нормативни източници в изследваната материя и възприетите от тях основни за тематиката на труда понятия за потребител и потребителски договор, с открояване на недостатъците поради липса на единна правна уредба на съдържанието на последния (с.32-45).

Втората глава съдържа обзорен преглед на гражданскоправните способности за решаване на потребителски спорове, съдебни и алтернативни. Сред извънсъдебните авторът обособява тези по Закона за защита на потребителите (с. 48-58), отделя особено внимание на интересната материя относно забранената или допустима арбитраруемост на потребителските спорове, включително според практиката на Съда на ЕС (с. 58-79), като завършва с кратък поглед върху медиацията като средство за алтернативно разрешаване на потребителски спорове (с.79-82). Последователно следва изследване, посветено на съдебните способности за защита на потребителите, което съдържа анализ, включително сравнителноправен, на особеностите в съдопроизводствения ред при защита на колективния интерес и колективните иски (с. 85-97) и открояване на разграничителните им белези с иския процес за защита на индивидуалния потребителски интерес. В края на главата авторът е ограничил предметния обхват на монографичното си изследване в следващата част на труда до вътрешноправната искова защита на индивидуалния интерес на потребителя.

Същността на труда е изложението в последната му структурна част. Третата глава заема основно място в монографията и съдържа задълбочено изследване по приложимия съдопроизводствен ред за разглеждане на потребителски спорове с оглед квалификацията им като граждански или търговски дела (с.103-113), анализ на спецификите в техния предмет (с. 114-124), открояване на особеностите при доказателствената дейност и разпределение тежестта на

доказване при споровете, предмет на труда (с. 166-178), както и спецификите при зачитане на съдебни решения и административни актове по тези категории дела (с. 185-186). Особено интересно, задълбочено и с научни приноси е изследването, посветено на изборната местна подсъдност при искиове на потребител, нейния обхват, неприложимост, взаимодействие и конкуренция с други правила за алтернативна подсъдност (с. 127-162). Тази част на труда съдържа последователен и изчерпателен анализ на същността, предпоставките, обхватът на вредите, които могат да бъдат обезщетени и особеностите на иска по чл. 189 ЗЗП (с. 196-206), определен от автора като „*колективно средство за защита на индивидуалния интерес на засегнатите потребители*“ (с. 205). Всеки един структурен раздел на глава трета съдържа обосновани авторови предложения за усъвършенстване на действащата правна уредба.

В заключителната част на глава трета от монографичния труд са очертани основните теоретични изводи на автора и систематизирани предложенията **de lege ferenda** (с. 208- 219). Изградената структура на разработката съответства на поставените научни цели и създава яснота и прегледност на изложението.

1.2. Представената монография съдържа общи достойнства и научно-приложни резултати с приносен характер.

1.2.1. Избраната тема има актуален характер поради теоретичните и практически проблеми, които възникват при прилагане на способите за гражданскоправна защита на индивидуалния интерес на потребителите, за които свидетелства подробно проучената и анализирана от автора практика на Съда на ЕС, както и на българските правораздавателни органи. Монографичният труд определено допринася за осмисляне на тенденциите в развитието на процесуалния ред за разглеждане на потребителски спорове, съдържа задълбочен анализ на предимствата и недостатъците в правната уредба на исковата защита на индивидуалния потребителски интерес и е полезен за бъдещото усъвършенстване на регламентацията и способства за обогатяване практиката на българските съдилища по тематиката, предмет на разработката.

1.2.2. Поставената тема изисква задълбочени теоретични познания и професионални умения за комплексен и труден анализ, включително чрез ползване на източници от правото на ЕС и относимата към темата практика на Съда на ЕС, с които кандидатът сполучливо се е справил. Трудът впечатлява с последователността на изложението, проведените задълбочени разграничения между способите за защита на индивидуалния и колективен потребителски интерес и критичния анализ на възприетите национални законови разрешения и юриспруденцията по тяхното прилагане.

1.2.3. Монографичният труд показва характеристиките на значим продукт с научно-приложен характер, който авторът сам изтъква (с.11). Кандидатът е използвал богат научен апарат, а разработката съдържа коректна полемика и анализ на различните теоретични виждания и възприетите в националната съдебна практика становища в областта на изследваната проблематика. Съчинението показва задълбочени материалноправни и процесуални познания, както и умението на автора за ясно теоретично обосноваване на самостоятелните му научни тези с приносен характер.

1.2.4. Монографията представя в логическа последователност цялостно изследване на поставената тема. Поставените на обсъждане проблеми и ясно изразените теоретични изводи и предложения **de lege ferenda** са построени в стройна и свързана система. Стилът на автора е точен, анализът – задълбочен и прецизен, изложението е построено на добър и коректен правен език и постига убеждаващо въздействие върху читателя. Общото впечатление от прочита на труда води до категоричен извод за наличие на умение у кандидата за самостоятелно мислене и творчески подход при извеждане и защитаване на теоретични тези, за разбираемост, последователност и логичност на съчинението.

2. Монографичният труд съдържа редица конкретни приносни тези и изводи, сред които бих открила следните:

2.1. С научен принос е обосноваването от кандидата основен извод, че спецификите в предмета на потребителските спорове, необходимостта от гарантиране на потребителя правото на достъп до съд за защита на индивидуалния му интерес, както и спецификите в правомощията на съда по тези категории дела предизвикват необходимост от уредба в националното ни законодателство на особено исково производство за разглеждане на потребителски спорове (с. 208-210), в което могат да бъдат обхванати правни спорове по граждански и търговски дела с малък материален интерес (с. 210; с. 218-219). Изведената от автора основна теза и анализиранияте в труда проблеми за особеностите на потребителските спорове му позволяват да аргументира задълбочено предложенията си за усъвършенстване на действащата законова уредба (с. 208-218).

2.2. При изложението, посветено на неарбитрабилността на потребителски спорове в националното законодателство авторът удачно въвежда понятията „активен“ и „пасивен“ потребител за процесуални цели (с. 78), прокарва разграничение между тях, за да достигне до обосноваван извод относно непоследователността на възприетото **de lege lata** законодателно решение (с.74-76).

2.3. Систематично и с приносни моменти е изследването, посветено на изборната местна подсъдност при искиове на потребител (с. 127-162), критичния анализ на възприетите в теорията и съдебната практика понятия за потребител „в

тесен“ и „в широк смисъл“ (с.130-137), научните аргументи в полза на авторската теза за прилагане на облагодетелствата алтернативна подсъдност в случаите на процесуален субституент, имащ качеството на потребител по смисъла на § 13, т.1 от ДР на ЗЗП по правоотношението със субституирания (с. 143-144). Логично и последователно кандидатът обосновава изводите си алтернативната местна подсъдност по чл. 113 ГПК да се прилага в случаите, при които отговарящо на критериите за потребител физическо лице търси индивидуална защита на накърнените си права от търговец въз основа на общ или специален нормативен акт (с.132), за неприложимост на разпоредбата в случаите на ищец -търговец с качество на потребител на услуги и стоки по специални закони (с. 146-147) и при защита на колективен интерес (с.149-151). Аналитични и мотивирани са изводите, с които завършва изследването на спецификите при местната подсъдност по потребителски спорове и с които авторът обосновава предложенията си **de lege ferenda** нормата на чл. 113 ГПК да бъде допълнена, като включи случаите на процесуален субституент с качеството на потребител (с. 144) и ответник със същото качество (с. 162).

2.4. Монографичният труд обогатява чрез задълбочен анализ научните аргументи в подкрепа на теоретичното становище за характера на исковата защита по чл. 189 ЗЗП. Систематично и последователно, с теоретично и практическо значение е изложението за неговите предпоставки (с. 198-203) и съдопроизводствен ред за разглеждане. Следва да бъде споделена подробно мотивираната теза на кандидата за същността му като особено колективно средство за защита на индивидуалния интерес на засегнатите потребители при смекчени изисквания за субективно съединяване на искове (с.205-206), по реда на което се постига справедливо обезщетение за нарушен индивидуален интерес на съвкупна общност увредени лица (с.200-201).

2.5. Научен принос се съдържа и в аргументацията на направените от автора предложения **de lege ferenda**, сред които бих открила обстойно мотивираната идея за обособяване на особен съдопроизводствен ред за разглеждане на правни спорове по граждански и търговски дела с малък материален интерес, включително потребителските (с.208-209), обосноваването на бъдещата правна рамка и специфики на това производство (с. 210-216), облекчаването на достъпа до ефективно правосъдие на потребителите чрез реформа в материята на дължимите държавни такси и разноски по тези категории дела (с. 216-217).

3. Критични бележки и препоръки. По монографичния труд могат да бъдат отправени някои препоръки, които не намаляват научната му стойност, но биха послужили на автора при бъдещо преиздаване:

3.1. Препоръчвам да бъдат прецизирани становищата на автора относно : 1) определянето на установяването на нарушение от търговеца като своеобразна процесуална предпоставка за отговорността за обезщетение на претърпените вреди

на индивидуалния интерес от увреждащото (без)действие (с.169), доколкото това е свързано с основателността, а не с допустимостта на исковете за защита правата на потребителите; 2) необвързаността на лицата, на които е отказано конституиране в производството за разглеждане на колективен иск от силата на пресъдено нещо на решението по него (с. 96), тъй като тълкуването на чл. 386, ал.1 ГПК не обосновава подобно виждане; 3) тезата, че чрез националното заповедно производство се преодолява проверката за наличие на неравноправни клаузи в потребителски договори и липсата на служебни правомощия на съда да извърши подобна проверка (с. 180), доколкото законовата уредба (чл. 411, ал.2, т.2 ГПК), приложимата от българския съд практика на Съда на ЕС, както и практиката на българските правораздавателни органи е в обратен смисъл.

3.2. Биха могли да бъдат преосмислени част от изразените от автора предложения **de lege ferenda**, като напр. бъдеща уредба на недопустимост за постановяване на неприсъствено решение срещу потребители и други лица в сходно положение на „*по-слабата страна по спорното материално правоотношение*“ (с. 187) поради засилените служебни правомощия на съда за проверка наличието на неравноправни клаузи. Правната уредба de lege lata предоставя средство за отхвърляне искането за постановяване на нетипичния съдебен акт при подобни хипотези (чл. 239, ал.3 ГПК), поради което не е необходимо да се прибегва до ограничаване на неговата допустимост като нормативен стимул за осигуряване на необходимото сътрудничество от страните спрямо съда, за да приключи производството „*в разумен срок*“ с правилно решение. Изяснените от автора служебни правомощия на съда при разглеждане на иски за защита на права по потребителски договори, проявленията на състезателното начало (чл. 8, ал.1 ГПК) и актуалната съдебна практика на ВКС за задълженията на съда да уведоми изрично страните при установяване наличието на неравноправни клаузи, като им предостави възможност за процесуални действия, мотивира необходимост от преосмисляне и на авторското предложение за въвеждане на изцяло писмена процедура и закрито заседание при разглеждане на исковете, предмет на труда (с. 212-213).

3.3. Не е особено разгърната интересната проблематика за отграниченията между колективния иск като средство за защита, включително с присъждане на обезщетение за вреди на колективен интерес, и специфичното съвместно средство за защита на индивидуалния интерес по чл. 189 ЗЗП, по реда на което може да се достигне до обезщетяване на индивидуалния интерес на група лица. Заслужава да бъде отделено повече внимание и анализ от автора на процесуалните проблеми и разграниченията в съдържанието на съдебното решение в иски за производство при обезщетяване на колективен и индивидуален интерес.

3.4. Части от изложението съдържат ненужен преразказ на законови текстове, мотиви от съдебни актове или възприети теоретични постановки (с.51-52; с.82-85;

с.91-93; с.108-110; с.176-177; с.181-182), който е препоръчително да бъде избягван при научно изследване с такъв характер.

III. По останалите представени материали, с които кандидатът участва в конкурса.

1. Публикацията **„Европейска процедура за искове с малък материален интерес при потребителските спорове“** съдържа преглед на европейската процедура за искове с малък материален интерес по Регламент (ЕО) № 861/2007 г., изменен с Регламент (ЕС) 2015/2421, съпоставянето ѝ с действащата национална правна уредба, включително при разглеждане на потребителски спорове. Авторът обосновава идеи и предложения **de lege ferenda** за подобряване на националната правна уредба чрез регламентация на особено исково производство за разрешаване на правни спорове с малък материален интерес, които са доразвити в монографичния му труд.

2. Статията **„Местната подсъдност по искове на потребителя“** е посветена на проблемите пред правоприлагането, произтичащи от въведената изборна местна подсъдност по чл. 113 ГПК. Тя съдържа критичен анализ на съдебната практика и принципни идеи на автора, които са част и от съдържанието на монографията му.

3. Предмет на изследване в публикацията **Arbitration and consumer's disputes at the complicated crossroad** са проблеми на арбитражните производства за разглеждане на потребителски спорове, включително относимата към арбитражуемостта им практика на Съда на ЕС. Анализирани са проблематиката за наличието на неравноправни клаузи в потребителски договори и определянето им като част от обществения ред. Заключителната част на статията съдържа предложения на автора за въвеждане на понятията „активен“ и „пасивен“ потребител за процесуални цели, които са пренесени и доразвити в монографичния му труд.

4. В публикацията **Current development in setting aside of an arbitral award in Bulgaria** е направен преглед на действащата към момента на създаването ѝ правна уредба на основанията за отмяна на арбитражни решения по чл. 47 ЗМТА, като е изследвана и част от практиката на ВКС по прилагането им. Анализирани са съдържанието и обхвата на чл. 47, ал.1, т.3 ЗМТА в действащата към публикуването на статията редакция, въз основа на преглед на възприетите от ВКС становища в съдебни решения, постановени по искове за отмяна на арбитражни решения.

IV. Заключение.

Анализът на представените за участие в конкурса трудове дават основание за убедителен извод относно високите им научни достойнства. Те съдържат приноси в теоретико-приложно отношение тези, изводи и предложения за промяна в законодателството. Рецензираните съчинения разкриват творческия потенциал на техния автор, дълбочина в изследванията и оригиналност на научното му мислене.

Освен ценен учен в областта на правната наука, гл.ас. д-р Георги Ганчев е преподавател по гражданско процесуално право с богат академичен опит. Преподавателската му дейност пред различни аудитории се отличава с висок професионализъм и всеотдайност, новаторски подход и практическа насоченост.

По тези съображения намирам, че са изпълнени изискванията на чл. 24, ал. 1 ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането му и Правилника за развитието на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“, **поради което предлагам на научното жури да вземе решение, с което да предложи на Факултетния съвет на Юридически факултет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ да избере гл. ас. д-р Георги Веселинов Ганчев за доцент по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право).**

гр. София, 28.08.2018 г.

Член на научното жури:

доц. д-р Таня Градинарова